

Ewa Piotrowska, Renata M. Zając

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Baza danych z zakresu pedagogiki, psychologii, literatury pięknej, bibliotekoznawstwa i socjologii

Abstrakt

Baza danych z zakresu pedagogiki, psychologii, literatury pięknej, bibliotekoznawstwa, socjologii tworzona jest w oparciu o zbiory Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Baza powstała w 2001 r. jako kontynuacja kartkowej kartoteki zagadnieniowej, prowadzonej od początku istnienia Oddziału Informacji Naukowej. Baza działa w programie Microsoft Access i zawiera opisy bibliograficzne fragmentów książek, artykułów z czasopism, recenzji zamieszczanych w książkach i czasopismach, książek. Wyszukiwać można poprzez indeksy: autorski, tytułowy, haseł przedmiotowych, słów kluczowych. Do bazy opracowano język haseł przedmiotowych oparty w swojej budowie formalnej na języku KABA. Obecnie w bazie znajduje się ponad 38 000 opisów.

Słowa kluczowe

baza danych, pedagogika, psychologia, literatura piękna, bibliotekoznawstwo, socjologia

Abstract

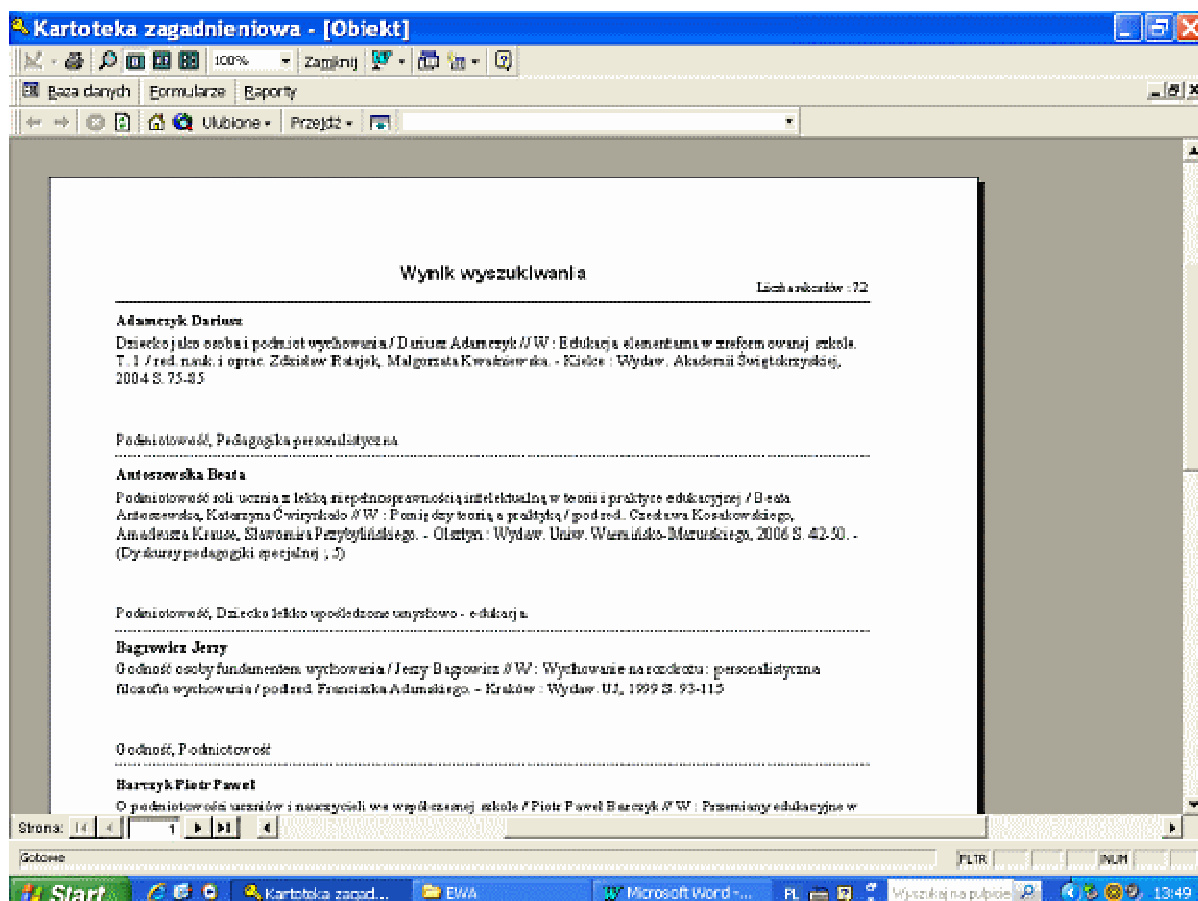
Database provides information on pedagogics, psychology, literature, librarianship, sociology. It contains records from the collection of Main Library of Pedagogical University in Cracow. This database was created in 2001 in Microsoft Access program. The citations are comprised of journal and book articles, monographs, reviews. Records may be browsed by author, title, subject, keywords. Subject headings similar to KABA language have been made. Database contains more than 38 000 bibliographic records.

Keywords

database, pedagogics, psychology, literature, librarianship, sociology

EDUKATOR to baza danych z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii literaturoznawstwa, językoznawstwa i bibliotekoznawstwa, tworzona w oparciu o zbiory Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Baza jest cyfrową kontynuacją kartkowej kartoteki zagadnieniowej, prowadzonej od początku istnienia Oddziału Informacji Naukowej (1967 r.). Wyszukiwać w bazie można poprzez indeksy: autorski, tytułowy, haseł przedmiotowych, słów kluczowych oraz używając operatorów Boole'a. W kartotece kartkowej, wykorzystywanej także obecnie, istniał układ alfabetyczny głównych zagadnień poszukiwanych przez użytkowników, a w obrębie tak pojemnych haseł, jak np. psychologia – układ rzeczowy. Do EDUKATORA opracowano język haseł przedmiotowych oparty w swojej budowie formalnej na języku KABA, ale mający dużo bardziej szczegółowe hasła główne. W bibliotece katalog elektroniczny działa w systemie Virtua, dlatego chciano, by czytelnik szukający informacji poprzez hasła przedmiotowe mógł równocześnie korzystać z takich samych haseł w bazie i katalogu elektronicznym. Niestety, w 2001 r. nie było w bazie ogólnopolskiej jeszcze zbyt wielu określeń z pedagogiki. Przy tworzeniu nowych haseł korzystano więc z haseł Biblioteki Narodowej oraz nazw działów istniejących w kartkowej kartotece zagadnieniowej. Powstały hasła typu „Dziecko chore na astmę – edukacja”, „Pedagogika specjalna – Niemcy” czy „Metoda sześciu kapeluszy de Bono” i wiele innych. Obecnie w bazie jest około 7500 haseł przedmiotowych głównych i rozbudowanych o określniki.

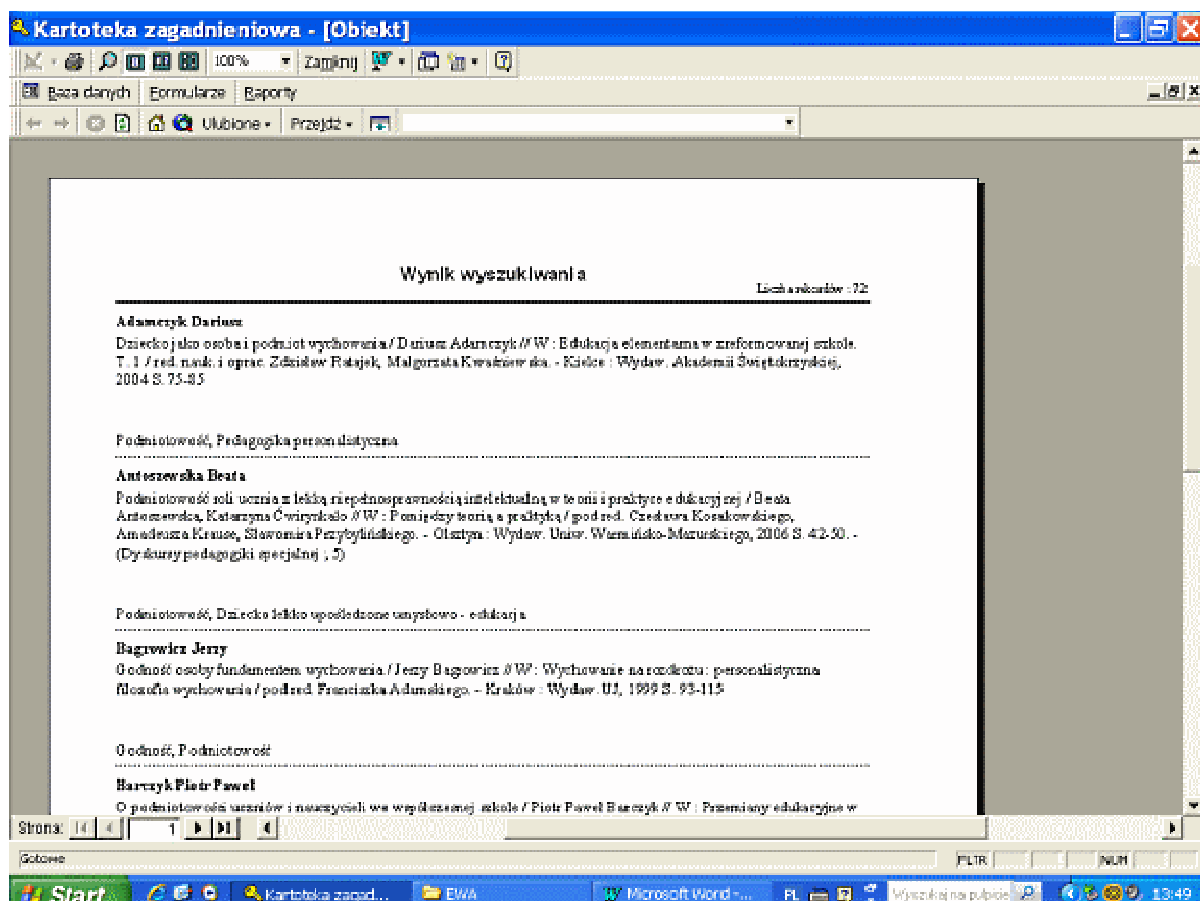
Możliwości, jakie dają elektroniczne bazy danych, zmieniły jakość dostarczania informacji. W roku 2000 zakupiono program Microsoft Access, a działający w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego Zespół ds. Automatyzacji w porozumieniu z Oddziałem Informacji Naukowej stworzył podstawy bazy i formularze do wprowadzania danych. Bibliotekarz pracujący w bazie ma do wyboru formularze: artykuł w czasopiśmie, artykuł w książce, książka, recenzja w czasopiśmie, recenzja w książce. Osoba wprowadzająca opis nie musi znać znaków związanych z normą opisu bibliograficznego, gdyż są one wprowadzone do programu i ukazują się na ekranie dla czytelnika. W 2001 r. Oddział Informacji Naukowej rozpoczął wprowadzanie opisów do nowej bazy.

Rys. 1. Formularz wprowadzania danych do bazy EDUKATOR
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy EDUKATOR.

W celu szybkiego wprowadzania najnowszych opracowań wszystkie książki przychodzące do biblioteki są przeglądane już w Oddziale Opracowania Zbiorów i wybierane do bibliografowania. Wydawnictwa zbiorowe, a także książki autorskie, w których znajdują się obszerne rozdziały zawierające tematy poruszane w bazie, są dostarczane do Oddziału Informacji Naukowej jeszcze przed wprowadzeniem ich opisów do katalogu elektronicznego. Czasopisma kupowane przez Bibliotekę Główną, a nieuwzględniane przez Bibliotekę Narodową w Bibliografii Zawartości Czasopism, są przeglądane na bieżąco przez wyznaczonych pracowników. Należą do nich: „Świat Ciszy”, „Wychowawca”, „Biblioteka w Szkole”, „Edukacja Medialna”, „Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia”, „Nowe w Szkole”, „Przyjaciel Dziecka”, „Język Polski w Liceum”, „Język Polski w Gimnazjum”, „Język Polski w Szkole dla Klas IV–VI”, „Nauczyciele i Matematyka”, „Po Lekcjach”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Konspekt” i inne.

Do bazy wprowadzane są opisy bibliograficzne fragmentów książek, artykułów z czasopism, całych książek oraz recenzji zamieszczanych w czasopismach i w książkach. W obszernych nieraz uwagach informuje się użytkowników o szczegółowych zagadnieniach poruszanych w artykule, o zamieszczonych definicjach różnych pojęć i zjawisk, a także zwraca się uwagę na to, czy artykuł jest doniesieniem z badań przeprowadzonych przez autora, czy opracowaniem teoretycznym. Ma to duże znaczenie dla studentów kierunków pedagogicznych, których prace magisterskie polegają głównie na przeprowadzaniu badań.

Rys. 2. Rezultat wyszukiwania w bazie danych EDUKATOR
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy EDUKATOR.

Już po dwu latach istnienia bazy rozpoczęto retrokonwersyjne wprowadzanie opisów z kartkowej kartoteki. Na początku wprowadzano wszystkie karty dotyczące dydaktyki języka polskiego oraz opracowań literatury dla dzieci i młodzieży. Następne były (również w całości – opisy od 1970 r.) działy dotyczące pisarzy tworzących dla dzieci i młodzieży, motywów występujących w literaturze dla dzieci i młodzieży, motywów w literaturze dla dorosłych i w sztuce. W 2008 r. wprowadzano karty z lat 1995–2000 związane z psychologią oraz z najważniejszymi zagadnieniami dotyczącymi językoznawstwa. W 2009 r. trwają prace nad wprowadzeniem opisów z lat 1995–2000 omawiających życie i twórczość polskich pisarzy. Retrokonwersja wiąże się zawsze z melioracją każdego działu i wycofywaniem kart z kartoteki zagadnieniowej, co przyczyniło się do zmniejszenia liczby szaf stojących w pomieszczeniu Oddziału Informacji Naukowej i zwiększenia przestrzeni przeznaczonej dla użytkowników.

EDUKATOR jest najczęściej wykorzystywaną bazą danych w Oddziale Informacji Naukowej. Baza dostępna jest tylko na jednym stanowisku komputerowym, ale istnieją już konkretne plany, by w miarę możliwości finansowych w przyszłości udostępnić ją w Internecie w nowym oprogramowaniu. Obecnie w bazie znajduje się ponad 38 000 opisów. Najwięcej z nich to artykuły z prac zbiorowych z zakresu edukacji, metodyki nauczania poszczególnych przedmiotów, literatury pięknej. Istnieje możliwość wydruku rezultatu poszukiwań.

Dzięki bazie pracownicy Oddziału Informacji Naukowej tworzą zestawienia tematyczne na tematy z dziedziny pedagogiki, które umieszczane są na stronie internetowej biblioteki w serwisie informacyjnym „Pedagogika i Psychologia on-line”. Zestawienia są systematycznie uaktualniane, a dzięki Internetowi może z nich skorzystać każda osoba poszukująca sprawdzonych informacji.

Baza danych z zakresu pedagogiki, psychologii, literatury pięknej, bibliotekoznawstwa i socjologii / Ewa Piotrowska,, Renata M. Zajac // W: Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2006. - [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009. - (EBIB Materiały konferencyjne nr 19). - ISBN: 83-921757-5-1. -Tryb dostępu : http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/piotrowska_zajac.php